

РЕШЕНИЕ

№ 181

гр. гр. Д., 16.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – Д. в публично заседание на тридесет и първи май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Диана Г. Дякова

Членове: Галина Д. Жечева
Анна Великова

при участието на секретаря Павлина Ж. Пенева
в присъствието на прокурора Р. Г. Б.

като разгледа докладваното от Анна Великова Въззивно гражданско дело № 20233200500242 по описа за 2023 година

за да се произнесе, съобрази следното:

Производството по делото е образувано по реда на глава XX от ГПК по повод постъпила въззивна жалба с вх. № 300 от 03.02.2023г. по регистъра на Районен съд – Г.Т., подадена от Прокуратурата на Република България, гр. С., бул. „В.*“, срещу решение № 8 от 13.01.2023г. по гр.д.№ 280/2022г. по описа на Районен съд – Г.Т., в частта, с която Прокуратурата на Република България е осъдена да заплати на С. Ф. П. ЕГН ***** от гр. Г.Т., ул. „В.А.**“, сумата от 6 000 лв., представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди за нарушението на правото за разглеждане на следствено дело в разумен срок, ведно със законната лихва за забава, считано от датата на завеждането на исковата молба - 01.09.2022г., до окончателното изплащане.

В жалбата са изложени доводи за необоснованост на съдебния акт в обжалваната част и постановяването му в отклонение от материалния закон. Претендира се след отмяната на решението искът по чл. 2б от ЗОДОВ да бъде отхвърлен в пълния размер на заявяването му. Прокуратурата на Република България възразява срещу фактическите и правни изводи на първоинстанционния съд по въпросите: кои са конкретните обстоятелства от значение за определ.е срока по разследването и решаване на наказателното производство като разумен, респ. прекомерно надвишен; претърпяла ли е вреди ищцата, както и дължимо ли е обезщетение за причинени на ищцата вреди, съответно в какъв справедлив по смисъла на чл. 52 от ЗЗД размер

следва да бъде присъдено. Въззивникът счита, че повече от 6 – годишният срок на разследване, с оглед фактическата и правната сложност на делото, не може да се приеме като прекомерен и изразява несъгласие с извода на съда, като несъответен на реалното положение, че прокуратурата и разследващите са допуснали слабости в работата си, тъй като съдът всеки път давал нови и нови указания, вместо например да укаже извършване на всички необходими действия по разследването още с акта си от 22.08.2017г. по ВЧНД № 337/2017г. на АС - Варна, когато е направил пълна ревизия на извършеното от прокуратурата до момента. Установено било, че са извършени множество процесуални действия, изискващи повече технологично време, в това число няколко допълнителни експертизи, комплексни такива, като преди изготвянето им производството по делото обективно не е могло да приключи. Делото било решавано в изключително кратки срокове, предвид фактическата и правната му сложност, като връщането му от различните съдебни инстанции и исканията за отводи, направени от ищцата, не били от естество да обосноват отговорност за необосновано забавяне на процеса от страна на прокуратурата. През целия период на досъдебното производство били извършвани ефективни процесуални действия и в служебните действия и поведението на правозащитните органи - следователи и наблюдаващи прокурори не се разкривали действия или бездействия, които да са довели до неправомерно забавяне на производството. Първоинстанционното решение не било съобразено с практиката на националните съдилища и на ЕСПЧ, в която се приемало, че чл. 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи може да налага само такава бързина, която е в съответствие с правилното правораздаване; че разумността на срока на дадено дело зависи от конкретните обстоятелства, като няма абсолютен срок, а факторите, които се вземат под внимание при преценката относно разумността на релевантния период, са три: сложност на делото, поведението на жалбоподателя и поведението на компетентните органи. В хипотезата на чл. 26 от ЗОДОВ можело да бъде преценявано само доколко са спазени сроковете, в които са извършени процесуалните действия в тяхната съвкупност, която дава общата продължителност на процеса. Затова забавянето не можело да се обосновава с изводите на по-горната инстанция за това какви действия следва да бъдат предприети от по-долустоящата. Не съставлявало процесуално бездействие, накърняващо правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, забавяне, което е резултат на упражнени процесуални права по обжалване на страните, наложили изпращане на материалите в други инстанции. При тези доводи въззивникът намира, че не е налице първата предпоставка за уважаване на исковата претенция - необосновано забавяне на висящото наказателно производство, чиято продължителност да е извън границите на разумния срок към момента на сезиране на съда. Наред с това се оспорват като необосновани, направени при неправилна оценка на събраните доказателства, изводите на съда относно настъпването на твърдените от ищцата неимуществени вреди, причинно-

следствената връзка между продължителната висящност извън разумния срок на досъдебното производство и заявените в исковата молба негативни психически изживявания, а така също и размера на присъденото обезщетение.

В писмен отговор С. Ф. П. оспорва жалбата като неоснователна и настоява решението в обжалваната част, като правилно, да бъде потвърдено.

Жалбата е подадена от страна в първоинстанционното производство с правен интерес от оспорване на неблагоприятното за нея решение в обжалваната част, в срока по чл. 259, ал. 1 от ГПК (считано от 27.01.2023г.) и е допустима.

Съдът разглежда съдържащите се в жалбата оплаквания и становището в постъпилия отговор, и с оглед на тях и събраните по делото доказателства, в съответствие с правомощията си по чл. 269 от ГПК, провери валидността и допустимостта на обжалваното решение, както и неговата правилност в рамките на посоченото в жалбата. Решението в обжалваната му част е постановено от законен състав на районния съд в рамките на правомощията му, в изискуемата форма, мотивирано и разбираемо, по предявен допустим иск. По правилността на съдебния акт, с оглед изложените в жалбата оплаквания и въз основа на събраните по делото доказателства, съдът намира следното:

Производството по гр.д.№ 280/2022г. по описа на Районен съд – Г.Т. е образувано по повод искова молба с вх.№ 2225 от 01.09.2022г. на С. Ф. П. ЕГН ***** от гр. Г.Т., ул. „В.А.**“, с която против Прокуратурата на Република България, гр. С., бул. „В.*“ е предявен иск с правно основание чл. 26, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди за присъждане на обезщетение в размер на 15 000 лв. за неимуществени вреди, причинени й нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, съставена в Рим на 04.11.1950г.

Претендираното вземане е обосновано със следните обстоятелства: на 14.10.2016г. била причинена смъртта на М.К.П. -съпруг на ищцата. По случая било образувано досъдебно производство № 40/14.10.2016 г. срещу неизвестен извършител за престъпление по чл. 123, ал. 1 от НК. Наказателното производство било спирано и прекратявано многократно с постановления на наблюдаващия прокурор, съответно възобновявано по искане на наследниците на починалия и след отмяната им от съда по жалби на наследниците на М.К.П.. Прокуратурата отказвала да изпълнява даваните от съда задължителни указания въпреки настояването на наследниците и предоставено от тях съдействие, като вместо това предприемала други ненужни процесуални действия, което обусловило искането им за отвод на наблюдаващия прокурор, уважено от Върховна касационна прокуратура. Досъдебното производство за причинената смърт на съпруга на ищцата, наблюдавано от Окръжна прокуратура – Д., продължавало вече пет години и половина, който срок не бил разумен и пряко рефлектирал върху начина на

живот на ищцата, която изживяла огромна болка и страдание, като същевременно била лишен от възможността да потърси обезщетение за неимуществените вреди срещу виновните лица, а липсата на осъдителна присъда довела до отхвърляне на иска срещу застрахователна компания по сключената застраховка "Гражданска отговорност" на телескопичния повдигач, чрез който била причинена смъртта на М.П.. Ищцата търпяла неимуществени вреди, изразяващи се в безпокойство, несигурност, разочарование и загуба на доверие в институциите, чувство за липса на справедливост, притеснение, че виновните лица за извършените спрямо съпруга ѝ неправомерни действия няма да бъдат наказани.

С писмен отговор на исковата молба ответникът е оспорил иска като допустим, но неоснователен по съображения за липса на обективно незаконосъобразно забавяне на производството, предвид фактическата и правната сложност на делото, както и за непосочени конкретни вреди, които ищцата да е претърпяла, респективно липса на доказателства за наличието на такива. Ответникът е посочил, че когато гражданският съд не разполага с компетентност да установи факт от значение за гражданско право, защото фактът е престъпление, то образуваното наказателно производство за престъплението е дело по "опред.е на гражданските права" на пострадалия по смисъла на чл. 6 § 1 КЗПЧОС, независимо в коя фаза е. В настоящия случай от материалите от разследването било видно, че са били извършени множество процесуални действия (разпити на свидетели, експертизи, комплексни експертизи, допълнителни експертизи, изисквани са документи, изпълнявани са различни процедури, като например по чл. 75, ал. 2 във вр. с ал. 1 от ДОПК, част от свидетелите не са били откривани за разпит, няколкократно са правени искания за отводи на наблюдаващия прокурор и пр.). Процесуалните действия били провеждани регулярно и с нужната активност и предвид фактическата и правна сложност на делото, ищцата не е била лишена от правото на справедлив процес. За това говорело и обстоятелството, че в крайна сметка бил сформиран екип от следователи от НСлС. Разследването се развивало в разумни срокове. Връщането му между различните съдебни инстанции и отводи не било от естество да обоснове отговорност за необосновано забавяне на процеса от страна на прокуратурата. Общата продължителност на наказателното производство до момента на сезиране на съда с иск за обезщетение поради нарушаване правото на разглеждане на делото в разумен срок не надхвърляла границите на разумния срок по относимите три критерия: сложност на делото, поведение на жалбоподателя и поведение на компетентните органи. В хипотезата на чл. 26 от ЗОДОВ можело да бъде преценявано само доколко са спазени сроковете, в които са извършени процесуалните действия в тяхната съвкупност, без да може да се проверява правилността на постановения акт. Затова забавянето не можело да се обосновава с изводите на по-горната инстанция за това какви действия следва да бъдат предприети от по-долустоящата. Проверка на правилността на прокурорски/съдебен акт можела да бъде направена само по

реда на инстанционния контрол, но не и в рамките на настоящото производство. Така също не можело да се определи като процесуално бездействие, довело до накърняване на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, забавяне, в резултат на упражнени процесуални права по обжалване на страните, наложили изпращане на материалите в други инстанции. Предвид липсата на нарушение от страна на Държавата, не следвало да бъде обсъждано наличието на причинени на ищцата неимуществени вреди, които да са в причинно-следствена връзка с него. Искът следвало да бъде отхвърлен, като неоснователен и недоказан. В условията на евентуалност, ответникът е възразил за съпричиняване на вредоносния резултат от страна на ищцата поради цялостното й процесуално поведение - няколкократно, както се сочело и в исковата молба, материалите от разследването били предявявани на ищцата и нейните процесуални представители и при всяко предявяване те правели нови и нови искания за извършване на експертизи, разпити и други процесуални действия, уважавани от наблюдаващите прокурори, като практически процедурата по чл. 229 - 230 от НПК била повтаряна безконечно, вместо всички искания да бъдат направени едновременно и своевременно. Последните обстоятелства не могли да бъдат вменени във вина на ответника, доколкото същите не били пряка последица от поведението му, а от това на ищцовата страна. Държавата не отговаряла за забавяне на делото по причина поведението на жалбоподателя. В случай, че искът бъде приет за основателен, ответникът го оспорва по размер като намира, че претендираната сума е прекомерна, предвид начина и обстоятелствата, при които е получено увреждането, настъпилите вредоносни последици, общественото и социалното положение на ищцата, фактическата и правната сложност на делото.

С постановеното по делото решение районният съд е уважил предявения иск до размера от 6 000 лв. и е отхвърлил същия за разликата над тази сума до претендираното от ищцата обезщетение от 15 000 лв. Предмет на въззивния контрол е само решението в частта, с която искът е уважен, след оттегляне на подадената от С. Ф. П. въззивна жалба с вх.№ 345 от 10.02.2023г. и частичното прекратяване на въззивното производство.

Установява се от приетите по делото препис-извлечение от акт за смърт № 0002/14.10.2016г., съставен в Кметството с. Х.Д., община К. и удостоверение за наследници изх.№ А0-01-20- 14/26.09.2019г., издадено от Кметството с. С., общ. Г.Т., л. 18 и 18а от делото на ГТРС), че ищцата С. Ф. П. е наследник по закон (съпруга) на починалия на дата 14.10.2016г. М.К.П..

Съгласно постановление на следовател от Окръжен следствен отдел (ОСлО) при Окръжна прокуратура - Д. (ОП – Д.) от 14.10.2016г. (л. 17), на основание чл. 212, ал. 2 от НПК със съставяне на протокол за оглед на местопроизшествие (л. 9) е образувано досъдебно производство под № 40/2016г., заведено като пр.пр.№ 1675/2016г. на ОП - Д., срещу "Неизвестен извършител" за това, че на 14.10.2016г. в с. Х.Д., обл. Д. е причинил смъртта на М.К.П., ЕГН *****, поради незнание или немарливо изпълнение на

занятие или друга правно регламентирана дейност, представляваща източник на повишена опасност - престъпление по чл. 123, ал. 1 от НК. Същото е преобразувано по-късно в досъдебно производство № 111/2020г. по описа на НСлС, след възлагане на следовател от НСлС с постановление рег.№ 11873/09.12.2020г. на Главния прокурор. Към датата на приключване на устните състезания по настоящото дело наказателното производство е висящо.

За наличието на основания за ангажиране отговорността на държавата за вреди от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок от значение са общата продължителност на делото, предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

Относно предмета на производството (въз основа частично представените материали по неприключилото разследване) е установено, че М.К.П. е бил назначен по трудов договор на длъжността "****" в „Био милк България“ ЕООД, с управител П.В.Д., като на датата на инцидента управлявал колесен трактор с прикачено транспортно ремарке. Свидетелят Т.М.А. работел по трудов договор с ЕТ „С.Ж.П.“, представляван от С.Ж.П., като "оператор на пътно-строителни машини" и на датата на инцидента управлявал челен товарач. Въз основа на договор за сътрудничество и съвместна дейност от 01.07.2016г. между едноличния търговец и дружеството, чиито представляващи са съпрузи, самоходните машини и товарозахранващото устройство, собственост на едноличния търговец, били предоставени за ползване на дружеството, което от своя страна притежавало транспортното ремарке. По силата на същия договор водачът на преотстъпените за ползване технически съоръжения следвало да събира и извозва слама от полета, наети от втория търговец. На 14.10.2016г. управителят Д. възложил на М.П. и Т.А. да съберат пресованите бали от ниви в землището на с. Р., след което да ги транспортират и стифират на определено място в землището на с. Х.Д., общ. К., като първият от тях следвало да управлява колесен трактор с прикачено транспортно ремарке и да осъществи транспорта, а вторият да управлява телескопичен товарач - челен, оборудван с подходящо товарозахранващо приспособление, като с него товари, разтоварва и стифира балите с тегло от около 350-400 кг. Същите се подреждали от ляво надясно. Всеки път товарачът повдигал купчина от четири броя бали, наредени една върху друга. Единият ред включвал пет такива купчини, плътно наместени една до друга. В същия ден със задачата били заети и свидетелите М.Й. И. и С. Д. Г.. Първоначално в с.Р., свидетелят С. Г. заедно със свидетеля Т.А. натоварили балите на платформите на тракторите, управлявани от свидетеля М.П. и свидетеля М. И., като Т.А. продължил с последните двама до с. Х.Д., за да разтовари балите и да ги стифира. След като свидетелят Т.А. разтоварил и стифирал балите от платформата на свидетеля М. И., започнал да разтоварва

бали от платформата на свидетеля М.П.. Докато вършел това, П. забелязал, че единият от маркучите на товарача изпуска въздух и дал на колегата си гаечен ключ, за да отстрани повредата. След като свидетелят А. затегнал единия болт на рогите, продължил обичайните си занимания, като последно забелязал свидетеля П. до теглича между трактора и ремаркетото. Преди да стифира последните две купчини бали, го изгубил от поглед, но не се притеснил, тъй като си помислил, че е отишъл някъде наоколо по нужда. След като свидетелят М. И. пристигнал за втория си курс, свидетелят Т.А. преместил трактора на свидетеля П., за да може на негово място да спре той. Разтоварил и стифирал балите и едва след третия курс на свидетеля М. И., двамата, притеснени, че може нещо да се е случило, тръгнали да търсят пострадалия. Тъй като и двата телефона на М.П. били оставени в кабината на трактора, свидетелят А. звъннал на леля си - св. С. П., за да попита дали не са се чували с мъжа си, след което започнали да обикалят в нивата и край пояса. Малко покъсно към тях се присъединил и свидетелят С. Г.. След като не открили пострадалия, свидетелят М. И. предложил да видят дали колегата им не е затиснат от балите. Когато свидетелят С. Г. разместил последната купчина от третата колона на втория ред бали, открили П. безжизнен. ОбА.и се на свидетеля Д., който от своя страна подал сигнал към тел. 112 и казал на свидетелите И. и Г. да си отиват, тъй като нямали сключени договори за дейността, която са извършвали през деня. Непосредствено след злополуката на местопроизшествието пристигнали близките на пострадалия и медицински екип, който констатирал смъртта.

След образуване на досъдебното производство на 14.10.2016г. срокът на разследването е продължаван на основание чл. 234, ал. 3 от НПК с по един или два месеца от 14.12.2016г. общо 26 пъти (постановления на л. 127 – 164), последният, според данните по делото – от 02.08.2022г.

Наказателното производство е спирано два пъти – с постановление от 21.06.2018г. (л. 171) и с постановление от 01.02.2019г. (л. 177) на основанията по чл. 244, ал. 1, т. 3 от НПК - с първото поради невъзможност единствен свидетел очевиден да бъде разпитан, включително по делегация, чрез видеоконференция или телефонна конференция, а именно св. П. Д., пребиваващ в чужбина, който да участва в следствен експеримент, извършването на който е указано от съда (с постановление от 10.08.2018г. производството е възобновено поради постъпило искане от разследващия делото - възникнала необходимост да бъде разпитан наследник на пострадалия - С. Ф. П.); с второто поради невъзможност единствен свидетел очевиден да бъде разпитан, включително по делегация, чрез видеоконференция или телефонна конференция, отново св. П. Д., пребиваващ в чужбина за допуснатите от него нарушения на безопасността на труда. Постановление изх. № 1675 от 01.02.2019г. е отменено с определение № 60/05.03.2019г. по н.ч.х.д. № 48/2019г. на ОС – Д. и делото е върнато на ОП - Д. за продължаване на разследването, поради липса на изключението, позволяващо спирането - свидетелят да е единствен такъв.

Наказателното производство е прекратявано общо четири пъти - с постановления от 10.07.2017г., 24.02.2020г., 19.08.2021г. и от 04.10.2022г., всички отменени от съда, с връщане на прокурора за изпълнение на дадени указания. Така към датата на подаване на исковата молба разследването продължава 5 години и 11 месеца, а към датата на приключване на устните състезания във въззивната инстанция - 6 години и 7 месеца.

Относно извършените по делото процесуално-следствени действия хронологично и във времевите периоди след прекратяването на производството, съответно отмяната на постановленията за прекратяване, се установява следното:

В периода 14.10.2016г. - 10.07.2017г., след образуване на досъдебното производство на 14.10.2016г. с извършен оглед на местопроизшествието и изготвен фотоалбум (л. 9 -16) до първото прекратяване с постановление от 10.07.2017г., **т.е. в течение на 9-месечен период на разследване,** според изложените в отговора на исковата молба твърдения и данните по настоящото дело, е извършено следното: изискани са материали от Община - Д., ТП на НОИ – Д., Дирекция „Инспекция по труда“ за извършени от тяхна страна проверки; разпитани са 10 лица в процесуално качество на свидетели; назначени и изготвени са експертизи: съдебномедицинска експертиза за аутопсия на труп № 109 от 15.10.2016г. (л. 19); химическа експертиза за определ.е концентрацията на алкохол или друго упойващо вещество от 17.02.2017г.; експертиза по безопасност на труда и трудови правоотношения от 24.02.2017г. (л. 21 – 26); комплексна съдебно-медицинска и техническа експертиза. На 05.06.2017г. материалите по делото са предявени на наследниците на пострадалия – съпруга (ищцата) и двама сина. Девет месеца след образуване на производството то е прекратено с постановление от 10.07.2017г. на прокурор при ОП – Д. (л. 165), тъй като от обективна страна липсвал състав на извършено престъпление по чл. 123, ал. 1 от НК и на основаниято по чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК - деянието не съставлява престъпление. Постановлението за прекратяване на наказателното производство е обжалвано от наследниците на пострадалия и потвърдено с определение № 238/25.07.2017г. по ч. н. д.№ 242/2017г. по описа на Окръжен съд – Д., което е отменено с определение № 283/22.08.2017г. по в.ч.н.д.№ 337/2017г. по описа на Апелативен съд - Варна (л. 58). Според приетото от въззивния съд, постановлението и определението съдържат изводи по фактите, свързани с поведението на водача на телескопичния повдигач - св. А., които са направени при недостатъчен обем на доказателствата, в разрез със заключенията на вещите лица по основна и специализирана експертиза за допуснати сериозни нарушения от работодателя на пострадалия и в отклонение от приложимата нормативна уредба. Делото е върнато на прокурора за изпълнение на указанията за: изготвяне на допълнителни съдебно медицинска експертиза, химическа експертиза, провеждане на следствен експеримент, вкл. с участието на очевидците св. И., Г. и А., проверка по административната преписка по акта за нарушаване на трудовото

законодателство.

В периода 22.08.2017г. - 24.02.2020г., в хода на допълнителното разследване по делото в следващите отмяната на постановлението за прекратяване **2 години и 6 месеца** и до новото прекратяване е извършено следното, според представените в хронологичен порядък действие в отговора на ответника и част от материалите от досъдебното производство, приобщени към настоящото дело: допълнителна комплексна съдебно - медицинска и техническа експертиза; повторен разпит на 3 лица; св. Д. е обявен за общодържавно издирване; разпити на още 5 лица; съдебно - графическа експертиза; извършен на 04.10.2018г. следствен експеримент; изискана информация от ТД на НАП за водени спрямо дружеството изпълнителни дела; допълнителна експертиза по безопасност на труда; комплексна автотехническа и трасологическа експертиза. Последната експертиза е допусната по искане на наследниците на пострадалия след предявяване на материалите по разследването от 07.10.2019г. с постановление изх.№ 1675/10.10.2019г. (л. 70). На 08.01.2020г. материалите по разследването отново са предявени на упълномощените от наследниците на пострадалия адвокати, направените от тях искания по доказателствата не са уважени с постановление изх.№ 1675/09.01.2020г. (л. 71) и с постановление от 24.02.2020г. на прокурор при ОП – Д. (л. 72), т.е. 2 години и 6 месеца след връщане на делото от Апелативен съд – Варна, наказателното производство е отново прекратено, като е прието, че от обективна страна липсва състав на извършено престъпление по чл. 123, ал. 1 от НК и на основанието по чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК - деянието не съставлява престъпление. Постановлението за прекратяване е отменено по жалба и на ищцата, като незаконосъобразно, неправилно и необосновано, с определение № 62 от 03.04.2020г. по ч. н. д.№ 67/2020г. на Окръжен съд - Д. (л. 77), като делото е върнато на Окръжна прокуратура - Д. за продължаване на разследването и прилагане на закона съгласно дадените в мотивите му указания. Според приетото от съда, проведеното разследване не е осъществено в изискуемите от закона пълнота и обем; били са назначени експертиза по безопасност на труда и трудови правоотношения и комплексна СМТЕ, като на експертите са били поставени задачи да дадат отговори на правни въпроси, които са от компетентността на органите на досъдебното производство и съда, поради което не следва да бъдат кредитирани; дадените от Апелативен съд - Варна указания с определение № 283/22.08.2017г. по в.ч.н.д.№ 337/2017г. са изпълнени само формално и непълно; следственият експеримент не е проведен съобразно указанията с осигурено присъствие на очевидците - свидетелите И., Г. и А., както и на вещи лица и технически помощници; с допълнителен разпит на свидетели не са били уточнени всички данни, вкл. в какво положение било открито тялото на П., което е довело до вариантни заключения на вещите лица по назначените комплексна автотехническа и трасологична експертиза, включително и КСМТЕ; неизяснени са останали посочените от Апелативен съд - Варна въпроси за траекторията, по която повдигачът е оперирал,

изминавал разстояния, на преден, заден ход, чие е задължението за провеждането на периодичен, извънреден и ежедневен инструктаж и изпълнено ли е било, осигурил ли е работодателят, при условие, че знае, че на работната площадка ще има и други машини, някой, който да координира движенията на товарача с ясни знаци и команди.

В периода 03.04.2020г. - 19.08.2021г. , в следващите 1 година и 4 месеца (от отмяната на постановлението за прекратяване до новото прекратяване на наказателното производство) е извършено следното: изискана и приложена по делото информация от ТД на НАП – Д.; пореден разпит в качеството им на свидетели на 9 лица; назначена на 04.02.2021г. и изготвена на 08.03.2021г. допълнителна експертиза по безопасност на труда и трудовите правоотношения; повторна комплексна съдебно - медицинска и техническа експертиза, изготвена и на 13.07.2021г. На 21.07.2021г. материалите по разследването отново са предявени на процесуалния представител на пострадалите лица. С постановление от 19.08.2021г. на прокурор при Окръжна прокуратура – Д. (л. 89) наказателното производство е отново прекратено, тъй като от обективна страна липсвал състав на извършено престъпление по чл. 123, ал. 1 от НК и на основанията по чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК - деянието не съставлява престъпление. Постановлението е отменено с определение № 244/21.10.2021г. по ч.н.д.№ 309/2021г. на Окръжен съд – Д. (л. 94) по съображения, че указанията за допълнителен разпит на свидетели по определени въпроси са изпълнени, че е назначена и изготвена допълнителна експертиза по безопасност на труда и трудовите отношения, както и повторна СМТЕ, но въз основа на тях прокурорът неправилно е приложил материалния закон (нормативната уредба, посочена в отменителното определение на Апелативен съд – Варна) относно правната регламентация на дейността, при която е причинена смъртта на П., като е приел, че починалият е допуснал нарушаването ѝ, което незаконосъобразно и необосновано е окачествено като единствена причина за възникване на произшествието, деквалифицираща извършеното като престъпление, респ. формално и декларативно е отказано да бъдат съобразени нормативни правила във връзка с причинно следствената връзка между процесния резултат, действията на св. А. и бездействието на управителя на дружеството Д..

В периода 19.08.2021г. – 04.10.2022г., в продължение на 1 година по досъдебното производство е проведен разпит на трима души, част от които и по делегация; изискана е от Дирекция „Инспекция по труда“ информация за съставени на дружеството АУАН и НП; изготвена е допълнителна комплексна експертиза по безопасност на труда и трудовите правоотношения и организационно техническа експертиза. На 24.08.2022г. материалите по разследването са предявени на наследниците на пострадалото лице. С постановление от 04.10.2022г. (след подаване на исковата молба по настоящото дело) на прокурор при Окръжна прокуратура – Д. (л. 203) наказателното производство е отново прекратено, тъй като от обективна

страна липсвал състав на извършено престъпление по чл. 123, ал. 1 от НК и на основанието по чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК - деянието не съставлява престъпление. Същото е отменено с определение № 328/15.11.2022г. по ч.н.д. № 322/2022г. по описа на Окръжен съд – Д. (л. 247). по съображения, че по досъдебното производство не е проведено всестранно, пълно и обективно разследване. Съдът е приел констатациите на прокурора, че причината за настъпилия инцидент е допуснатото от страна на пострадалия П. нарушение на нормите за безопасност, с оглед наличната доказателствена маса по делото, за необосновани и незаконосъобразни, последица от проведеното в разрез с изискванията на чл. 13 и чл. 14 от НПК разследване; съответно изводът за липсата на виновни действия или бездействия, които да са в причинна връзка със станалия инцидент с летален край за прибързан и необоснован. Констатирано е, че при формулиране на преобладаващата част от въпросите към вещите лица по последно изготвената експертиза разследващите недопустимо, в разрез с процесуалните правила, са поставили задачи на експертите, свързани с тълкуване на нормативни разпоредби, с изследване на значението на определени понятия и установяването на взаимовръзки между отделни нормативни актове, предписания и ръководства за експлоатация и съответно като последица от тази некоректна формулировка на задачи към вещите лица е и самото заключение, което в преобладаващата си част съдържа собствена на експертите трактовка и тълкуване на съдържанието и характера на правни норми, както и опит за изясняване лексикалното значение на различни термини. В разрез с процесуалните правила органите на досъдебното производство са се доверили на вещото лице и не са проучили задълбочено нормите на ЗЗБУТ и нормативните актове за безопасност на труда. Според съда, воденото разследване не е било нито обективно, нито всестранно, доколкото се е фокусирало единствено върху допуснатите нарушения на правилата за безопасност на труда от пострадалия П., а извън обсега на процесуалната дейност е останало установяването и анализирането на допуснати нарушения и от други лица. Заявеното твърдение в приетите заключения на вещи лица, че пострадалият П. е допуснал нарушение на правилата за безопасност на труда, което е в причинна връзка с настъпилия инцидент, не е изключвало наличието на такава причинна връзка между допуснати нарушения от работодателя и възникналата злополука, още повече, че такива са били описани от експертите и при това положение прокурорът е бил безусловно задължен да изложи обстойна аргументация счита ли, че са налице допуснати от работодателя нарушения и ако са допуснати - имат ли същите пряка причинно-следствена връзка със случилото се или не. Твърденията на вещите лица за липса на такава връзка били ирелевантни, тъй като решаването на тези въпроси на етапа на предварителното производство е само и единствено в прерогативите на прокурора. Съдът е приел, че волята на прокурора за пореден път да прекрати наказателното производство оставала неясна, обуславяла непълнота на мотивите на постановлението, респективно неговата незаконосъобразност. За да се изясни в пълнота фактическата

обстановка, било от изключителна важност да се установи категорично дали трудовата дейност, осъществявана в нива в землището на с.Х.Д. по стифиране на балите съставлява дейност, източник на повишена опасност, респ. обстоятелствата по време на извършваната от пострадалия работа съставляват ли повишен риск от увреждане на здравето на работниците и правилно ли са били оценени от работодателя чрез визирането им в конкретни правила за безопасно осъществяване на дейността. Също толкова важно и необходимо било да се изясни какви са предписанията на закона, кои конкретно правила са нарушени, от кое лице, в какво качество, както и дали настъпилият съставомерен резултат е в причинна връзка с това негово действие или бездействие. Макар и по делото да нямало привлечено в качеството на обвиняем лице, то прокурорът бил задължен да обсъди в акта си по същество наличието или не на обстоятелства, обосноваващи възприетата от него теза, а в проверяваното постановление коментар на относимата правна регламентация липсвала. Напълно резонно било и провеждането на повторен следствен експеримент, каквото било и настояването на жалбоподателите, още повече, че такова следствено действие е било указано на прокурора с предходни съдебни актове. Участието в следствения експеримент на съответните специалисти, технически помощници и очевидците на злополуката би допринесло в максимална степен за осветляване на механизма на настъпилото произшествие, както и би послужило като база за последващо експертно заключение. Направени са констатации за неизпълнение на дадени указания от съда с определение № 244/21.10.2021г., определено ли е и кое е лицето, насочващо маневрите с оглед ненавлизване в опасната зона на товарача и предотвратяване на злополуката; че протоколи за разпит на свидетели и вземане на образци от подписи не носят подписа на провелия следствените действия следовател; че при предявяване на материалите от досъдебното производство спазването на разпоредбата на чл. 227 от НПК било формално и оставало съмнение относно стриктното спазване на правилата, регламентиращи правата на пострадалите; че макар да са били разпитвани като свидетели пострадали лица по смисъла на чл.74 от НПК, и съответни запознати с правата по чл.75 от НПК, липсвали доказателства дали П. е оставил и други родственици от кръга на изброените в ТР № 1 от 21.06.2018г. на ВКС по т.д. № 1/2016г., ОСНГТК, а именно - низходящи от втора степен /внуци/, възходящи, братя, сестри. Ако такива лица бъдат установени при доразследването, то следвало те да бъдат уведомени за воденото досъдебно производство, както и да им бъдат разяснени правата по чл. 75, ал. 1 от НПК.

Относно поведението на ищцата и на нейните процесуални представители се установява следното:

Ищцата по настоящото дело, заедно с другите двама наследници на М.П., чрез процесуален представител, е подавала до ОП - Д. молби/жалби с искания, както следва: молба от 28.02.2017г. за разрешение за предоставяне копие от протокол за химически анализ за наличие на алкохол в кръвта на

М.К. (л. 56); молба от 17.07.2017г. за запознаване с материалите по делото (л. 57); молба от 28.08.2019г. за предоставяне на копия от материали за прилагане по застрахователна преписка (л. 69); искане след предявяване на разследването на 07.10.2019г. по реда на чл. 229 от НПК за назначаване на комплексна автотехническа и трасологична експертиза, уважено с постановление за вземане на отношение по направени искания, бележки и възражения от 10.10.2019г. (л. 70); искане след предявяване на разследването на 08.01.2020г. по реда на чл. 229 от НПК за разД.е на делото като се отделят материалите за отговорността на работодателя поради невъзможност за призоваване /напуснал страната/ и делото да продължи срещу водача на специализираната селскостопанска техника, оставено без уважение с постановление за вземане на отношение по направени искания, бележки и възражения от 09.01.2020г. (л. 71); молба от 16.03.2021г. за прилагане на протоколи от съдебни заседания по търговски дела с номера 207, 208 и 209 от 2019г. по описа на Окръжен съд - Д., съдържащи свидетелските показания на Т.А. - водач на телескопичния товарач и изготвени по тях експертизи с искания за извършване на повторни разпити с поставени конкретни въпроси за всяко от лицата (л. 87); молба от 24.08.2022г. за предявяване на материалите по досъдебното производство в гр. Д., а не в гр. С. (л. 99); жалби срещу четирите постановления на прокурора за прекратяване на наказателното производство, както и срещу второто постановление за спирането му, които са били основателни.

Пълномощникът на ищцата е подал жалба от 08.03.2019г. до Апелативна прокуратура – Варна за отстраняване на наблюдаващия прокурор и разследващия следовател (л. 65), която е оставена без уважение с постановление от 13.03.2019г. (л. 67). На 01.07.2020г. е подадена молба с аналогично искане – за отстраняване на наблюдаващия прокурор и разследващия следовател, също оставена без уважение с постановление от 22.07.2020г. на Апелативна прокуратура – Варна (л. 80 и л. 81). Последното е отменено, по жалба на наследниците на М.П., с постановление от 14.10.2020г. на Върховна касационна прокуратура (л. 85), с което наблюдаващият прокурор е отведен от преписката. В постановление от 14.10.2020г. на Върховна касационна прокуратура напълно се споделят критиките, на които при съдебния контрол на постановленията за прекратяване на производството окръжният съд е подложил процесът по събиране и проверка на доказателствата; прието е още, че не могат да се игнорират нито продължителния срок на разследване, нито факта на отмяна на прокурорските постановления за спиране и за прекратяване на наказателното производство, поради отсъствие на посочените в тях правни основания счтено е за целесъобразно да се предложи на главния прокурор разследването да бъде възложено на следовател от Национална следствена служба. Досъдебното производство е преобразувано под № 111/2020г. по описа на НСлС, след възлагане на следовател от НСлС с постановление рег.№ 11873/09.12.2020г. на Главния прокурор.

Относно заявленията от ищцата претърпени неимуществени вреди в резултат от забавянето на досъдебното производство по делото се установява следното:

Събрани са гласни доказателства и е прието заключение на вещо лице по съдебно-психиатрична експертиза.

Свидетелят А.Д. Д. познава ищцата от 6-7 години; говорил с нея в дома ѝ, тя живеела в едно домакинство със сина си Т.; преди семейството било сплотено; свидетелят бил повикан от Т. на мястото на инцидента, ищцата била там и другият ѝ син също; след инцидента ищцата била различна, емоционална, приемала хапчета, вече не се усмихвала, не изразявала щастие; много пъти говорили за развитието на следствието тя се интересувала дали ще има осъден за инцидента. Свидетелят М.С.М. съобщава, че ищцата била много разстроена мястото на инцидента и след това – постоянно плачела, отбягвала да стои при него и синовете ѝ, когато говорили за случилото се; питала какво се случва и докъде е стигнало разследването.

Според заключението на вещото лице, към момента на експертната оценка у ищцата се установява умерена тежест с изразена психосоматизация, но и с елементи на посттравматично стресово разстройство - тежко нарушен сън, ангажиране с починалия си съпруг в мислите, идентификация с него, връщане към спомени от миналото, тревожност за бъдещето, загуба на кураж и увереност. Дългата продължителност по разследването по следственото дело е довело до непреживяната и към настоящия момент скръб и незавършения процес на траур, който за нея фактически продължава именно с оглед преживяванията в продължителното очакване да приключи наказателното производство и неудовлетворението от невъзможността за ефективно ангажиране на отговорността на виновника. Продължителността на воденото досъдебно производство се е отразило пряко върху начина ѝ на живот – тя е с притъпена способност да изживява чувства на радост и удоволствието от живота, с несъответен емоционален отговор, довело до отчуждаване в междуличностовите отношения - откъсната, отчуждена, изолирана от обкръжението си и влошено качество на живот; живее в болка си по загубения безвъзвратно съпруг, изолирала се е, неспособна да изживява радост от живота и даровете, които ѝ е поднесъл, а именно нейните внуци, така мечтани със съпруга ѝ приживе, поради причина на непреживяната и към настоящия момент скръб и незавършения процес на траур. Негативните изживявания от страна на С. П. са надхвърлили по интензитет обичайните такива и са в пряка зависимост от голямата продължителност на наказателното производство. Разследването по делото допълнително е връщало в подробности ищцата в мислите ѝ за преживяната семейна трагедия, което е довело до изживяване на болка и страдание. Живеейки в травмата, тя е страдаща и от факта, че спрямо виновника, макар и роднина, няма ефективно обвинение, както и причинените ѝ неудобства, въвн от обичайните, а именно заплащането на непосилни за нея съдебно - деловодни разноски.

При така събраните по делото доказателства и съответно на установените с тях факти, правилно е приетото от районния съд, че са налице предпоставки за уважаване на предявения иск по чл. 2б от ЗОДОВ за обезщетение на вреди на ищцата от нарушение на правото по чл. 6, § 1 от ЕКЗПЧОС по висящото досъдебно производство. Претенцията, надлежно предявена срещу правосъдния орган, причинил вредите като процесуален субституент на държавата (така решение № 30 от 7.05.2019г. на ВКС по гр. д. № 2125/2018г., III г. о., ГК) и основана на твърдения, че прекомерната продължителност е резултат от многократните спирания и прекратявания на наказателното производство, непредприемане или несвоевременното предприемане на процесуални действия по разследването, чието извършване е указано от съд, а то не се осъществява в изискуемите от закона пълнота и обем, е доказана по своето основание. В случая продължителността на наказателното производство надхвърля законоустановените в НПК срокове, а фактическата сложност на следственото дело не може да оправдае продължилото повече от 6 години досъдебно производство за установяване на фактите, поради което е налице нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията.

Пострадалият по висящо наказателно производство е активно легитимиран да предяви иска за обезщетение по чл. 2б от ЗОДОВ, независимо в коя фаза е това производство, достатъчно е то да има значение за определено на негови граждански права или задължения. Решаващият фактор за приложимостта на чл. 6, § 1 от ЕКЗПЧОС по отношение на наказателно дело в гражданския му аспект е дали висящото наказателно производство обуславя (има значение) за съдебната защита на гражданско право, с титуляр жертвата от престъплението. Когато гражданският съд не разполага с компетентност да установи факт от значение за гражданско право, защото фактът е престъпление, образуваното наказателно производство за престъплението е дело по "определяне на гражданските права" на пострадалия по смисъла на чл. 6, § 1 от ЕКЗПЧОС (така решение № 69 от 29.04.2020г. на ВКС по гр. д. № 3169/2019г., IV г. о., ГК). Дали дадено право следва да се счита за гражданско по смисъла на чл. 6, § 1 от ЕКЗПЧОС трябва да се определи не само с оглед правната му квалификация, а в зависимост от материалното негово съдържание и последици съгласно вътрешното право, като се вземат пред вид предметът и целта на Конвенцията. Гражданските права и задължения трябва да бъдат предметът, или един от предметите на спора, а резултатът от производството трябва да бъде пряко решаващ за такова право. Дори когато наказателното производство има за цел само произнасяне по обвинението, решаващ фактор за приложимостта на чл. 6, § 1 от ЕКЗПЧОС в гражданския му аспект е дали висящото наказателно производство обуславя (има значение) за съдебната защита на гражданското право с титуляр жертвата на престъплението. При преценката дали едно наказателно производство, което не е преминало в своята съдебна фаза, е спор за граждански права по смисъла на ЕКЗПЧОС, понятието "при определяне на неговите граждански права и

задължения" обхваща всеки гражданин, чиито права и задължения се засягат пряко от производството, включително и от досъдебното такова, т.е. и лицето, пострадало от престъпление. Разпоредбата на чл. 74, ал. 1 от НПК придава качеството на пострадал на лицето, претърпяло вреди от престъпление, което право при смърт на лицето преминава върху наследниците му по силата на чл. 74, ал. 2 от НПК, т.е. безспорно ищцата има това качество и то ѝ е било признавано от разследващите органи в хода на производството. По силата на чл. 84, ал. 1 НПК пострадалият може да предяви граждански иск за обезщетение на вредите от престъплението в наказателното производство в неговата съдебна фаза (чл. 84, ал. 2 от НПК), а в релеватния период производството е в своята досъдебна фаза. Престъплението (обществено опасно деяние /действие или бездействие/, което е извършено виновно и е обявено от закона за наказуемо) се установява по надлежния ред (по НПК) с влязла в сила присъда, която има задължително действие за гражданския съд (чл. 300 от ГПК). Гражданският съд няма компетентност да установи дали има извършено престъпление, дори когато престъплението е факт от значение за гражданското право, предявено с иска. По тази причина висящото досъдебно производство е такова за определяне на гражданските права на ищцата, има значение за съдебната защита на същите и не може да бъде изключено от обхвата на чл. 6, § 1 от КЗПЧОС в гражданско-правния му аспект, тъй като досъдебното производство е засегнало правото ѝ да узнае причината за смъртта на своя съпруг и ѝ е вменено в задължение да търпи това фактическо положение. Резултатът от наказателното производство е пряко решаващ за удовлетворяване на гражданската ѝ претенция за обезвреда на неимуществени вреди и тъй като е образувано срещу неизвестен извършител, ищцата е лишена от възможността да предяви граждански иск преди приключването му.

По реда на чл. 26 от ЗОДОВ държавата е длъжна да обезщети вредите, които са пряка последица от неразумно бавните действия на правозащитните органи, не и вредите от престъплението. Съгласно чл. 6, пар. 1 от КЗПЧОС всяко лице „при определянето на неговите граждански права и задължения”, има право на справедливо и публично гледане на делото, в разумен срок и нарушението на това субективно материално право поражда отговорност за обезщетение на базата на деликта. Спазването на гаранцията за разглеждане на делата в разумен срок е с цел съхраняване на доверието на обществеността в правораздавателната система и възмездяване чувството за справедливост на страните в процеса, както по отношение на лицата, спрямо които е иницирано наказателно преследване, така и по отношение на пострадалите. Разумността на времетраене на производството трябва да бъде преценена съобразно критериите, установени в законовата разпоредба, и по-специално – сложността на делото, поведението на жалбоподателя и поведението на компетентните държавни органи (така решение № 306 от 22.10.2019г. на ВКС по гр. д. № 4482/2017г., IV г. о., ГК; решение № 60265 от 20.12.2021г. на ВКС по гр.д.№ 1701/2021г., IV г.о., ГК). Преценката дали е спазено изискването за

разглеждане на делото в разумен срок е обективна и е съсредоточена върху това как продължителността на производството се е отразила върху лицето, което търси защита от нея.

Основният принцип за разглеждане и решаване на делата в разумен срок, закрепен в чл. 22, ал. 2 от НПК, изисква от прокуратурата и разследващите органи да осигурят провеждането на досъдебното производство в предвидените в НПК срокове. Според чл. 203, ал. 1 от НПК разследващият орган взема всички мерки за осигуряване на своевременно, законосъобразно и успешно извършване на разследването, а съгласно ал. 2, той е длъжен в най-кратък срок да събере необходимите доказателства за разкриване на обективната истина, като се ръководи от закона, вътрешното си убеждение и указанията на прокурора.

В обобщение на изложеното по-горе за развитието на досъдебното производство, **то е образувано на 14.10.2016г.; срокът на разследването е продължаван общо 26 пъти; наказателното производство е спирано два пъти и е прекратявано общо четири пъти** - с постановления от 10.07.2017г., 24.02.2020г., 19.08.2021г. и от 04.10.2022г., всички отменени от съда, с връщане на прокурора за изпълнение на дадени указания. Така към 01.09.2022г. (датата на подаване на исковата молба) наказателното производство е с продължителност от **5 години и 11 месеца**, а към 31.05.2023г. (датата на приключване на устните състезания пред въззивния съд) разследването продължава **6 години и 7 месеца**. Тази продължителност на досъдебното производство излиза извън времевите граници, установени от процесуалния закон - относно срока за извършване на разследването и изпращане делото на прокурора разпоредбата на чл. 234, ал. 1 от НПК предвижда това да стане най-късно в двумесечен срок от деня на образуването му; според чл. 234, ал. 3 от НПК, при фактическа и правна сложност на делото прокурорът може да удължи срока до 4 месеца, а ако и този срок се окаже недостатъчен, административният ръководител на съответната прокуратура или оправомощен от него прокурор може да го удължава по искане на наблюдаващия прокурор, като срокът на всяко удължаване не може да бъде повече от два месеца. На преценка подлежат следователно предпоставките за тази значителна продължителност на разследването, което не е приключило и към настоящия момент.

Наказателното производство е образувано за извършено престъпление по чл. 123 от НК, което е тежко по смисъла на чл. 93, т. 7 от НК. Разпоредбата на чл. 123, ал. 1 от НК е бланкетна и е необходимо съдържанието ѝ да бъде запълнено с конкретни правила от други актове, регламентиращи задълженията, предмет на обвинението. Това предполага издирване на приложимите правни норми и събиране на относимите доказателства за изясняване на релевантните обстоятелства. Ето защо следва да се приеме, че делото е с фактическа и правна сложност, която обаче не може да бъде определена като толкова значителна, че да е единствената обуславяща причина за продължителността на разследването. Последната, като се имат

предвид всички установени процесуални действия и цялостното развитие на производството, е резултат от това, че разследващите органи и органите по ръководство над разследването и надзор за неговата законосъобразност не са осъществили своевременно своите правомощия за пълно и всестранно разследване с изясняване на всички обстоятелства; не са създали нужната организация за приключване на разследването в разумни срокове, защото не са извършили в установените в НПК срокове дължимата преценка за относимостта и необходимостта от събиране на всички доказателствени средства за разкриване на обективната истина и целите на разследването. Вярно е, че по делото са извършвани регулярно действия и са събрани множество доказателства, в т.ч. писмени, гласни и експертизи с вещи лица от различни области на познанието. Установява се обаче, че някои от тях са извършвани няколкократно вследствие неизпълнение на дадени указания от съда, поради непоставяне на вещите лица на всички възможни задачи, необходими за изясняване на делото, или пък ненужно поставяне на задачи, които не изискват специални знания, а отговори на правни въпроси, и това в значителна степен е удължило процеса по изясняване на релевантните обстоятелства. Последното е можело да бъде избегнато при своевременно и пълноценно изясняване на всички релевантни факти чрез събиране на относими доказателства. Макар че са извършени множество процесуални действия, изтеклият срок от образуването на наказателното производство до завеждане на делото по чл. 26 от ЗОДОВ е достатъчно дълъг, за да се приеме, че разследването не е приключило в разумен срок и това не се дължи на характера и сложността на конкретното дело, а е резултат от несвоевременното събиране на достатъчно убедителни доказателства (включително и поради нуждата от повтарянето на вече извършени действия), които да позволят пълното изясняване на делото. Налице е ненавременна достатъчна активност на разследването за изясняване в пълнота на фактическата обстановка от гледна точка на установяването с категоричност дали конкретната трудова дейност съставлява източник на повишена опасност, респ. дали обстоятелствата по време на извършваната от пострадалия работа съставляват повишен риск от увреждане на здравето на работниците и дали правилно са били оценени от работодателя чрез визирането им в конкретни правила за безопасно осъществяване на дейността; какви са предписанията на закона, кои конкретно правила са нарушени, от кое лице, в какво качество, както и дали настъпилият съставомерен резултат е в причинна връзка с това негово действие или бездействие. Последното е констатирано и в постановление от 14.10.2020г. на Върховна касационна прокуратура, според което разследването е с продължителен срок и то по причина неизпълнение от разследващите органи на дадени указания от съда по повод отмяна на незаконосъобразни постановления за спиране и прекратяване на производството и несъобразяване с основателни критики на процеса по събиране, проверка и оценка на доказателствата. За времето след отмяната на второто по ред постановление на прокурора за прекратяване на

наказателното производство с определение № 62 от 03.04.2020г. по ч.н.д.№ 67/2020г. по описа на Окръжен съд – Д. (докогато вече са изминали **3 години и 5 месеца от образуване на делото**) следва да се приеме, че е налице забавяне на производството и протичането на разследването над разумния за това срок, в засягане правото на ищцата като пострадала от престъпление за своевременно разглеждане и решаване на наказателното дело.

Не се констатира незаинтересованост у ищцата от хода на разследването. Напротив, чрез процесуалните си представители тя активно е участвала в производството – отправяла е искания, някои удовлетворени като относими, други не; подавала е жалби срещу постановленията за спиране и прекратяване на наказателното производство и именно по повод на тях се е стигало до отмяна на постановените актове. Тези действия в упражняване на процесуални права не могат да бъдат възприети като такива в забавяне на разследването, а отправяните искания са били съобразени с указанията на съда в отменителните съдебни актове.

С оглед изложеното, правото на ищцата за разглеждане на делото в разумен срок е накърнено, поради което тя има право на обезщетение за вредите от забавянето. На обезщетение по чл. 26 от ЗОДОВ подлежат всички установени вреди, причинени от неразумната продължителност на производството, като относно неимуществените вреди, съгласно практиката на ЕСПЧ и съдебната практика в страната (така решение № 306 от 22.10.2019г. на ВКС по гр. д. № 4482/2017г., IV г. о., ГК), съществува силна, но оборима презумпция, че неразумната продължителност на производството причинява такива. Значителна е съдебната практика и по въпроса как следва да се прилага принципът на справедливост по чл. 52 от ЗЗД при определ.е на дължимото обезщетение за неимуществени вреди по чл. 26 от ЗОДОВ и задължен ли е съдът да обсъди и съобрази всички правно-релевантни факти и да оцени тяхното значение и тежест при определ.е на размера на това обезщетение (решение № 60242 от 13.01.2022г. на ВКС по гр. д. № 339/2021г., III г. о., ГК; решение № 50240 от 16.12.2022г. на ВКС по гр. д. № 4654/2021 г., IV г. о., ГК; решение № 69 от 29.04.2020г. на ВКС по гр. д. № 3169/2019г., IV г. о., ГК и др.). Размерът на неимущественото обезщетение се определя с оглед общия критерий за справедливост по чл. 52 от ЗЗД, в смисъла, разяснен с т. II от ППВС № 4/23.12.1968г., като за база се вземат икономическите показатели и стандарт в страната, възприемането на понятието "справедливост" на съответния етап от развитие на обществото в държавата; обезщетението не бива да служи за неоснователно обогатяване и се отчита, че осъждането (признаване факта на увреждащо поведение) само по себе си също има обезщетителен ефект за пострадалия. Доколкото принципът на справедливост изисква в най-пълна степен да бъдат обезщетени всички претърпени вреди, при определ.е на размера на обезщетението по чл. 26 от ЗОДОВ следва да се съобразят освен релевантните за всяко увреждане обстоятелства, още общата продължителност на производството и доколко то се явява над "разумния" срок, предвид спецификите на конкретния казус;

ангажираността на страната в съдебното производство; повлияло ли е и как воденото производство върху начина на живот на страната; значението на делото за страната, вкл. видът и размерът на спорния имуществен интерес, предмет на забавеното производство; добросъвестността на увредения. Тежестта на горните обстоятелства, които не са и изчерпателно посочени, няма как предварително да бъде определена с обща значимост към всички случаи на определена окончателния размер на обезщетението по чл. 26 от ЗОДОВ. Съдът ги преценява с оглед конкретния спор.

Събраните по делото свидетелски показания и заключение на вещо лице по психиатрична експертиза, както и излаганите от ищцата доводи в подаваните от нея молби за отстраняване от делото на разследващите органи, доказват, че продължилото над 6 години досъдебно производство, което не установява въпросите относно настъпването на смъртта на съпруга на ищцата и евентуалния причинител, както и неколкочкратните прекратявания на производството, се отразяват негативно на ищцата, която търпи неимуществени вреди, изразяващи се в безпокойство, несигурност, разочарование и загуба на доверие в правозащитните органи, чувство за липса на справедливост, притеснение, че виновните лица за извършените спрямо съпруга ѝ неправомерни действия няма да бъдат наказани. Ищцата, чрез процесуален представител, активно е участвала в досъдебното производство, вкл. чрез обжалване на актовете на прокуратура за спирането и прекратяването му, като отправените от нея искания не са водели до забавяне на разглеждането му и са били съобразени със съдържащите се в отменителните актове указания.

Така, с оглед установените конкретни обстоятелства, интензивността и продължителността на търпените вреди, без да е доказано с поведението си ищцата да е допринесла за забавянето на производството, съдът намира, че обезщетението следва да бъде определено в размер от 4 000 лв., която сума напълно съответства на релевантните критерии за справедлива компенсация за претърпените от ищцата неимуществени вреди. Установените от събраните по делото доказателства вреди, настъпили от самото престъпление и от неразкриване на извършителя, не подлежат на обезщетяване по реда на чл. 26 от ЗОДОВ, защото само вредите, които са пряка последица от неразумно бавните действия на правозащитните органи, но не и вредите от престъплението и от неразкриване на извършителите му, държавата е длъжна да обезщети по този ред (така решение № 161 от 15.03.2021г. на ВКС по гр. д. № 105/2020г., III г. о., ГК).

Следователно обжалваното решение е отчасти незаконосъобразно и следва да бъде отменено в обжалваната част за присъденото обезщетение за горницата над дължимото такова от 4 000 лв. до присъденото от 6 000 лв.

Съобразно изхода от спора следва да бъде разпределена и отговорността за разноските на страните по делото. Предявеният иск е за сумата от 15 000 лв. и е частично основателен до размера от 4 000 лв. Пред

районния съд ищцата е направила разноси в общ размер от 2 310 лв., в т.ч. 10 лв. държавна такса; 300 лв. депозит за вещо лице и 2000 лв. за адвокатско възнаграждение. От тях, съответно на уважената част от иска и на основание чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ, ѝ се следват: 10 лв. държавна такса, 300 лв. депозит за вещо лице и 533,33 лв. адвокатско възнаграждение, или общо 843,33 лв. За присъдените в повече над дължимите 843,33 лв. до 924 лв. първоинстанционното решение следва да бъде отменено. Във въззивното производство ищцата е заплатила възнаграждение за един адвокат в размер на 2000 лв. общо по подадената от нея въззивна жалба срещу отхвърлителната част от решението и за защита по подадената от насрещната страна въззивна жалба срещу решението в частта на уважаване на иска. Поради оттегляне на подадената от ищцата въззивна жалба и частичната основателност на жалбата на Прокуратурата на Република България, на С. Ф. П. се следва платено адвокатско възнаграждение в размер от 533,33 лв.

Водим от изложеното, съдът:

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 8 от 13.01.2023г. по гр.д.№ 280/2022г. по описа на Районен съд – Г.Т. в частта, с която на основание чл. 2б от ЗОДОВ Прокуратурата на Република България, гр. С., бул. „В.* е осъдена да заплати на С. Ф. П. ЕГН ***** от гр. Г.Т., ул. „В.А.**“, сумата от 4 000 лв., представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди за нарушението на правото за разглеждане на досъдебно производство № 40/14.10.2016г. по описа на ОСлО при ОП-Д., пр.пр.№ 1675/2016г. по описа на ОП - Д., преобразувано в досъдебно производство № 111/2020г. по описа на НСлС в разумен срок, ведно със законната лихва за забава, считано от датата на завеждането на исковата молба - 01.09.2022г., до окончателното изплащане, както и сумата от 843,33 лв. - разноси в първоинстанционното производство.

ОТМЕНЯ решение № 8 от 13.01.2023г. по гр.д.№ 280/2022г. по описа на Районен съд – Г.Т. в частта на уважаване на иска по чл. 2б от ЗОДОВ за разликата над 4 000 лв. и до размера от 6 000 лв., като вместо това ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявения от С. Ф. П. ЕГН ***** от гр. Г.Т., ул. „В.А.** срещу Прокуратурата на Република България, гр. С., бул. „В.* иск по чл. 2б от ЗОДОВ за заплащане на обезщетение за причинени неимуществени вреди за нарушението на правото за разглеждане в разумен срок на досъдебно производство № 40/14.10.2016г. по описа на ОСлО при ОП - Д., пр.пр.№ 1675/2016г. по описа на ОП - Д., преобразувано в досъдебно производство № 111/2020г. по описа на НСлС за разликата над 4 000 лв. и до размера от 6 000 лв., ведно със законната лихва за забава, считано от датата на завеждането на исковата молба -01.09.2022г., до окончателното изплащане.

ОТМЕНЯ решение № 8 от 13.01.2023г. по гр.д.№ 280/2022г. по описа на Районен съд – Г.Т. в частта, с която Прокуратурата на Република България, гр. С., бул. „В.* е осъдена да плати на С. Ф. П. ЕГН ***** от гр. Г.Т., ул. „В.А.** разноси в първоинстанционното производство над 843,33 лв. до 924 лв.

ОСЪЖДА Прокуратурата на Република България, гр. С., бул. „В.* ДА ЗАПЛАТИ на С. Ф. П. ЕГН ***** от гр. Г.Т., ул. „В.А.** сумата от 533,33 лв., съставляваща платено възнаграждение за един адвокат във въззивното производство.

Решението подлежи на обжалване при условията на чл. 280 от ГПК пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____